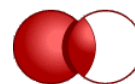

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU BUDŽETA-PRORAČUNA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: + 387 (0) 33 221632, www.saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

(Hrvatski jezik)

JAVNO IZVJEŠĆE O REVIZIJI PRORAČUNA FEDERACIJE BIH

ZA 2003.GODINU

Sarajevo, rujan 2004. godine

SADRŽAJ

UVOD	1
1. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	3
2. MIŠLJENJE REVIZORA	5
3. GLAVNI NALAZI I PREPORUKE	11
3.1 Osvrt na preporuke iz prethodnih revizija	11
3.2 Sistem internih kontrola.....	11
3.3 RIZNICA	13
3.4 Planiranje i izvršenje proračuna	14
3.4.1 Planiranje Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu	14
3.4.2 Izvršenje Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu	16
3.4.2.1 Prihodi i primici proračuna FBiH za 2003. godinu.....	16
3.4.2.2 Rashodi i izdaci Proračuna FBiH za 2003. godinu.....	20
3.4.2.3 Financijski rezultat.....	32
3.5 Nabavka	33
3.6 Sredstva, tražbine i obveze	34
3.6.1 Novčana sredstva	34
3.6.2 Kratkoročne tražbine i plasmani.....	36
3.6.3 Dugoročne obveze	37
3.6.4 Popis imovine, tražbina i obveza na dan 31.12.2003. godine	39
4. ZAKLJUČNE KONSTATACIJE	43

UVOD

Ovim Javnim izvješćem o izvršenoj reviziji Proračuna FBiH za 2003. godinu dajemo sumarni pregled rezultata iz izvršenih revizija financijskih izvješća i financijskih transakcija federalnih institucija i organa odnosno revidiranih subjekata.

Ured za reviziju budžeta/proračuna u FBiH je na osnovu Godišnjeg plana i programa rada za 2004. godinu izvršio reviziju financijskih izvješća 26 korisnika Proračun FBiH za 2003. godinu. Pored navedenog, a skladu sa navedenim programom, vršena je i revizija financijskih izvješća korisnika proračuna županija, javnih poduzeća i izvanproračunskih fondova, a što će biti prezentirano u Godišnjem izvješću o radu za 2004. godinu.

Revizija je izvršena na osnovu ovlaštenja i sukladno Zakonu o reviziji proračuna u FBiH i INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima. Revizijom je obuhvaćeno ispitivanje usuglašenosti sa zakonima i propisima poslovanja korisnika proračuna, danim im ovlaštenjima, instrukcijama i uputama u s vezi sa prikupljanjem i korištenjem javnih prihoda, isplatom javnih rashoda i pravilnim korištenjem javnih zaliha, kao i ocjenu ispravnosti donesenih odluka menadžmenta, organiziranje poslovnih funkcija i način osiguranja i ostvarivanja uspješnosti u cjelokupnom poslovanju.

Revizijski nalazi i preporuke dati su u konačnim izvješćima o izvršenoj reviziji po pojedinim proračunskim korisnicima sa konkretnim revizijskim mišljenjem sukladno međunarodnim standardima revizije. Konačna izvješća o izvršenoj reviziji, na osnovu kojih je sačinjeno ovo izvješće, su prije dostavljanja odborima Parlamenta bili upućeni korisnicima proračuna na uvid i očitovanje. Primjedbe koje su bile osnovane i dokumentirane inkorporirane su u konačno izvješće, međutim može se konstatirati da većina primjedbi i prigovora nije prihvaćena iz razloga što iste nisu dokumentirane odnosno iste su se svodile na obrazlaganje, pojašnjenje ili pravdanje konstatiranih nedostataka.

Nakon dostavljanja konačnih izvješća odborima Parlamenta FBiH isti su objavljeni na našoj Internet stranici www.saifbih.ba.

Smatramo da nalazi i preporuke date u predmetnom izvješću pružaju poreskim obveznicima objektivnu informaciju o potrošnji javnih sredstava, a Parlamentu FBiH i pouzdan i realan pokazatelj financijskih kretanja kao i osnovu za poduzimanje potrebnih aktivnosti u cilju povećanja efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti u javnom sektoru.

---

1. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

U skladu sa članom 8. Zakona o reviziji proračuna u FBiH («Službene novine FBiH» br. 48/99) i sukladno INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima («Službene novine FBiH» br. 06/01) Ured za reviziju budžeta/proračuna u FBiH (u daljem tekstu Ured) izvršio je reviziju finansijskih izvješća i finansijskih transakcija Proračuna FBiH odnosno korisnika proračuna.

Predmet revizije su bila finansijski izvješća za 2003. godinu (bilanca stanja, bilanca uspjeha, izvješće o izvršenju proračuna, izvješće o novčanom toku) te usklađenost poslovanja Vlade FBiH, ministarstava te drugih proračunskih korisnika sa zakonskom i podzakonskom regulativom.

Cilj revizije finansijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o tome je su li finansijska izvješća pripremljena sukladno sa svom zakonskom važećom regulativom. Revizija je planirana i izvršena sa ciljem: pribavljanja realne osnove je li finansijska izvješća odražavaju točan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju 2003. godine; je su li poduzete sve mjere za osiguranje, ubiranje i čuvanje javnih prihoda; je su li se Vlada FBiH, ministarstva i ostali korisnici proračuna pridržavali zakona i instrukcija te je su li isplate javnih rashoda ili korištenje javnih prihoda vršene po odgovarajućim ovlaštenjima i za svrhe za koje je dano ovlaštenje.

Također cilj revizije je postizanje transparentnosti u radu, kao i javna odgovornost menadžmenta za zakonitost rada, uspješno i efikasno obavljanje, odnosno provođenje postavljenih ciljeva.

Sukladno INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima, revizija je planirana na način da se revizija obavi kvalitetno odnosno ekonomično, efikasno i djelotvorno i u vremenski danom okviru. Revizija je obuhvatila procjenu organizacije i funkcioniranja sistema internih kontrola, procjenu imovinskog i finansijskog stanja Proračuna FBiH, poslovanje Vlade FBiH, ministarstava i drugih korisnika proračuna, provjeru izvora financiranja i izvršenja proračuna za 2003. godinu, te finansijske transakcije i njihova zakonska usklađenost i dokumentiranost. Budući da smo reviziju obavili na bazi uzorka i da je inače revizija podložna inherentnom riziku, postoji mogućnost da neke pogreške i nepravilnosti mogu ostati neotkrivene.

Ured je u ostvarivanju svoje funkcije pored vršenja provjere, također, i davao preporuke za dalji rad, sa posebnim naglaskom na što efikasniju i ekonomičniju zaštitu imovine i trošenju sredstava, kao i stvaranje podloge za uvođenje, primjenu i što efikasniji rad interne kontrole.

---

2. MIŠLJENJE REVIZORA

Sukladno Godišnjem planu i programu rada za 2004. godinu Ured je izvršio reviziju finansijskih izvješća 26 korisnika Proračuna FBiH za 2003. godinu, što je 45,61 % od ukupnog broja korisnika federalnog proračuna. Navedene revizije izvršene su u periodu od ožujka do srpnja 2003. godine. U odnosu na prethodnu godinu planirana je i izvršena revizija manjeg broja korisnika Proračuna FBiH iz razloga što je Ured svojim naprijed navedenim programom rada u 2004. godini predvidio veći broj revizija javnih poduzeća i izvanproračunskih fondova. Međutim, treba naglasiti da je od ukupno planiranih sredstava Proračuna FBiH za 2003. godinu u iznosu od 1.217.400.000,00 KM revidirano 1.145.468.170,00 KM ili 94,09 %. Odabir korisnika proračuna koji su revidirani izvršen je na osnovu: značajnosti i veličine, iznosa sredstava odobrenog Proračunom za 2003. godinu kao i da li su isti revidirani u prethodnom periodu i danom mišljenju o finansijskim izvješćima.

Po izvršenoj reviziji, sačinjena su izvješća o reviziji, koja su sukladno propisanoj zakonskoj proceduri dostavljena korisnicima proračuna na očitovanje. U ostavljenom roku, od ukupno 26 revidiranih subjekata očitovalo se 23. Osnovane primjedbe inkorporirane su u konačno izvješće o izvršenoj reviziji, međutim može se konstatirati da većina primjedbi i prigovora nije prihvaćena iz razloga što iste nisu dokumentirane odnosno iste su se svodile na obrazlaganje, pojašnjenje ili pravdanje konstatiranih nedostataka.

Mišljenja o finansijskim izvješćima korisnika proračuna dana su sukladno prihvaćenim standardima revizije, odnosno INTOSAI međunarodnim revizijskim standardima, a ista imaju opće značenje:

Bezuvjetno mišljenje se daje kada je revizor zadovoljan u svim materijalnim pogledima odnosno kada smatra da finansijska izvješća daju fer i istinit prikaz njegovog poslovanja.

Isticanje predmeta se daje kada revizor smatra da određene informacije treba posebno istaći odnosno skrenuti pozornost na iste, s tim da se iskazuju odvojeno od danog mišljenja.

Uvjetno mišljenje daje se kada se revizor ne slaže ili kada postoji sumnja o jednoj ili više pozicija u finansijskim izvješćima, koje su značajne ali nisu bitne za razumijevanje finansijskih izvješća.

Nepovoljno mišljenje daje se kada revizor nije u mogućnosti oblikovati mišljenje u s vezi finansijskih izvješća, uzimajući ih u cjelini, zbog

neslaganja koje je tako bitno da ono ugrožava prezentirano stanje u mjeri da uvjetno mišljenje u nekim određenim stavkama ne bi bilo odgovarajuće. Davanje ovog mišljenja jasno ukazuje da financijska izvješća nisu fer iskazana, a jasno i sažeto se navode sva pitanja neslaganja.

Suzdržano mišljenje se daje kada revizor nije u mogućnosti izraziti mišljenje u pogledu financijskih izvješća uzimajući ih u cjelini, zbog nejasnoća ili ograničenja u djelokrugu revizije.

Pregled danih mišljenja po revidiranim korisnicima proračuna, kao i očitovanje subjekata revizije, daje se u slijedećoj tabeli:

R. br	Naziv korisnik proračuna	Iskazano mišljenje					Očitovanje subjekta revizije
		Bezuvjetno	Isticanje predmeta	Uvjetno	Nepovoljno	Suzdržano	
1	Proračun Federacije BiH				x		Da
2.	Ured predsjednika FBiH			x			Da
3.	Ured potpredsjednika FBiH			x			Da
4.	Ured potpredsjednika FBiH			x			Da
5.	Vlada FBiH			x			Da
6.	Zajedničke službe organa i tijela FBiH				x		Da
7.	Federalno ministarstvo obrane				x		Da
8.	Vojska FBiH				x		Da
9.	Federalno ministarstvo unutarnjih poslova				x		Da
10.	Federalno ministarstvo pravde			x			Da
11.	Kazneno popravni zavodi			x			Da
12.	Federalno ministarstvo financija				x		Da
13.	Carinska uprava				x		Da
14.	Porezna uprava FBiH			x			Da
15.	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije			x			Da
16.	Federalno ministarstvo prometa i komunikacija			x			Da
17.	Direkcija civilnog zrakoplovstva			x			Da
18.	Federalno ministarstvo izbjeglica i raseljenih osoba			x			Da
19.	Federalno ministarstvo socijalne politike			x			Ne
20.	Federalno ministarstvo zdravstva			x			Ne
21.	Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke			x			Da
22.	Federalno ministarstvo kulture i sporta			x			Ne
23.	Federalno ministarstvo trgovine			x			Da
24.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša			x			Da
25.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva			x			Da
26.	Federalno ministarstvo za pitanje branitelja i invalida rata				x		Da
Ukupno				18	8		23Da/ 3Ne

Kao što se vidi iz naprijed navedene tabele u izvješćima o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2003. godinu, kod 26 korisnika Proračuna FBiH, dano je 8 nepovoljnih i 18 uvjetnih mišljenja. Bezuvjetna mišljenja, bezuvjetna mišljenja sa isticanjem predmeta i suzdržanih mišljenja nije bilo

Struktura danih mišljenja u izvješćima o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2003. godinu korisnika federalnog proračuna, kao i u prethodne tri godine, daje se u slijedećoj tabeli:

Mišljenje	2000. godina		2001. godina		2002. godina		2003. godina	
	broj	%	broj	%	broj	%	Broj	%
Bezuwjetno	1	3,8	2	5,7	0	0	0	0
Isticanje predmeta	2	7,7	3	8,6	3	8,1	0	0
Uwjetno	19	73,1	24	68,5	16	43,2	18	69,2
Nepowoljno	2	7,7	3	8,6	18	48,7	8	30,8
Suzdržano	2	7,7	3	8,6	0	0	0	0
Ukupno	26	100	35	100	37	100	26	100

Kao što se vidi iz navedene tabele, broj nepowoljnih mišljenja u odnosu na prethodnu godinu je smanjen, a istowremeno je povećan broj uwjetnih mišljenja. Međutim, treba naglasiti da nepowoljno mišljenje o finansijskim izvješćima za 2003. godinu ima određen broj korisnika Proračuna FBiH (Federalno ministarstvo obrane i Vojska FBiH; Federalno ministarstvo za pitanje boraca i invalida obrambeno oslobodilačkog/domovinskog rata; Federalno ministarstvo unutarnjih poslova; Federalno ministarstvo financija; Carinska uprava i Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH) koji imaju značajan utjecaj na proračun i izvršenje proračuna (odobrena sredstva za financiranje istih čine preko 75% Proračun BiH za 2003. godinu) i da su isti imali nepowoljno mišljenje u prethodnoj godini (dio i za 2001. godinu).

GLAVNI NALAZI I PREPORUKE

---

3. GLAVNI NALAZI I PREPORUKE

3.1 Osvrt na preporuke iz prethodnih revizija

Na osnovu izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2003. godinu i usuglašenosti poslovanja sa zakonskim propisima, konstatirano je da, u najvećem dijelu korisnici proračuna koji su revidirani, nisu postupili po danim preporukama odnosno nisu otklonili utvrđene nepravilnosti i nedostatke konstatirane prethodnim revizijama ili su iste samo djelomično realizirali. Posebno ističemo neuspostavljanje adekvatnog i funkcionalnog sistema internih kontrola, kao i nedosljednu primjenu Zakona o budžetima/proračunima u FBiH, Zakona o izvršenju proračuna FBiH za 2003. godinu, Zakona o riznici u FBiH kao i Zakona o radnim odnosima i plaćama službenika u tijelima uprave FBiH.

Pored naprijed navedenog, također, nisu otklonjeni propusti odnosno nije u cijelosti postupljeno po danim preporukama koje se odnose na: popis imovine tražbina i obveza; dosljednu primjenu Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova; donošenje pisanih procedura u cilju namjenskog i ekonomičnog trošenje sredstava (gorivo, reprezentacija, telefon ...); evidentiranja u Glavnoj knjizi Riznice obveza po vanjskom dugu kao i deponiranih novčanih sredstava na podračunu Federacije-Računa za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH; popis tražbina u Riznici, kao i utvrđivanje prava i obveza po osnovu osnivačkog uloga u bankama i poduzećima i evidentiranje istih u Glavnoj knjizi Riznice sukladno sa konstatiranim stanjem.

3.2 Sistem internih kontrola

Sukladno važećim propisima za uspostavu efikasnog sistema interne kontrole kod proračunskih korisnika odgovoran je menadžment, kako bi se istim osigurala dosljedno primjenjivanje zakona i propisa. U funkcioniranju sistema internih kontrola kod proračunskih korisnika posebna je naglašena uloga Federalnog ministarstva financija, koje je sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH i Zakonom o riznici u FBiH, pored odgovornosti za funkcioniranje sistema internih kontrola unutar samog ministarstva, nadležno za propisivanje procedura za unutarnju kontrolu korisnicima proračuna kao i kontrolu računovodstvenih

dokumenata istih. Također, Federalno ministarstvo financija je trebalo propisati način nadzora nad upotrebom proračunskih sredstava od strane korisnika proračuna sukladno Zakonu o izvršenju proračuna FBiH za 2003. godinu i vršiti isti.

Na osnovu izvršene revizije finansijskih izvješća kod proračunskih korisnika, konstatirano je da nije ili da je djelomično uspostavljen adekvatan sistem internih kontrola, odnosno da Federalno ministarstvo financija nije u potpunosti postupilo sukladno zakonskim propisima u pogledu donošenja odgovarajućih akata i provođenjem nadzora nad upotrebom proračunskih sredstava od strane korisnika proračuna. Ne funkcioniranje sistema internih kontrola kod korisnika proračuna, kao i nepotpune kontrola računovodstvenih dokumenata i nadzora nad uporabom proračunskih sredstava od strane Federalnog ministarstva financija imalo je za posljedicu nastanak određenih materijalno značajnih grešaka u poslovanju i finansijskim izvješćima. Ne funkcioniranje sistema internih kontrola odrazilo se na: planiranje proračunskih sredstava; nenamjensko trošenje proračunskih sredstava kao i trošenje sredstava u većem iznosu od proračunom odobrenih; praćenje i naplata vlastitih prihoda; nepoduzimanje adekvatnih mjera za naplatu tražbina; neevidentiranje dugoročnih obveza u Glavnoj knjizi Riznice; ne usuglašenost stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem imovine, obveza i tražbina; ne vođenje propisanih pomoćnih evidencija odnosno neusuglašavanje istih sa Glavnom knjigom riznice kao i nabavke roba, vršenja usluga i ustupanju radova sukladno procedurama propisanim Uredbom.

Nedostatak adekvatnog sistema internih kontrola u Federalnom ministarstvu financija posebno je prisutan u Sektoru za riznicu i Sektoru za proračun. Za izvršavanje određenih poslova iz nadležnosti ovih sektora (plaćanje, povrat pogrešno uplaćenih sredstava, korištenje sredstava odobrenih od strane Vlade FBiH, davanje instrukcija za korisnike budžeta) nisu donesene pisane procedura o načinu korištenja proračunskih sredstava i izvršenju proračuna, a što je uticalo na efikasnost rada istih, praćenje izvršenja Proračuna za 2003. godinu kao i namjensko trošenje proračunskih sredstva od strane korisnika proračuna. Uzimajući u obzir značaj navedenih sektora u postupku donošenja i izvršenja proračuna, potrebno je da isti u potpunosti obavljaju poslove iz svojih nadležnosti propisanih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva financija, kao i da isti donesu pisane procedure i instrukcija o načinu korištenja proračunskih sredstava od strane korisnika iz svoje nadležnosti.

Nadzor nad upotrebom proračunskih sredstava, koja su predviđena za korisnike prema usvojenom proračunu i njihovom zakonskom trošenju, sukladno Pravilniku o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva financija trebala bi da obavlja Grupa za internu reviziju i kontrolu. Navedena Grupa u revidiranoj godini svoje aktivnosti je provodila na osnovu naloga rukovodioca Federalnog ministarstva financija, međutim ista nije prethodno donijela Godišnji plan i programa rada, tako da se nije mogla potvrditi opravdanost izbora proračunskih korisnika, predmeta kontrole odnosno revizije kao i broj izvršenih kontrola odnosno revizija u toku godine. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, izuzetnu ulogu i značaj navedene grupe, kao i da je uposlen samo jedan od planirana tri izvršioca, smatramo da Federalno ministarstvo financija nije sukladno ovlaštenjima odnosno zakonskim propisima poduzelo sve mjere u cilju nadzora nad upotrebom i kontrole utroška proračunskih sredstava od strane korisnika.

Skrećemo pažnju da je u izvješćima o izvršenoj reviziji u prethodne tri godine konstatirano nefunkcioniranje sistema interne kontrole posebno u Federalnom ministarstvu financija i u tom smislu su date preporuke menadžmentu da uspostavi iste, po kojima nije u potpunosti postupljeno.

Potrebno je da radi efikasnog poslovanja, pravovremenog i pouzdanog finansijskog izvješćivanja i usklađenosti sa postojećim zakonima i propisima, Federalno ministarstvo financija sukladno zakonskim propisima donese pisane procedure za unutarnju kontrolu kao i da korisnici proračuna u potpunosti uspostave adekvatan sistem internih kontrola,

Da Grupa za internu reviziju i kontrolu svoje aktivnosti obavlja na temelju utvrđenog programa i plana rada (godišnjeg i mjesečnog) sa točno utvrđenim prioritetnim zadacima kako u Federalnom ministarstvu financija tako i kod drugih proračunskih korisnika, a sve sukladno Zakonu o riznici, Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH kao i Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Federalnog ministarstva financija.

3.3 RIZNICA

Riznica je organizirana kao osnovna organizaciona jedinica unutar Federalnog ministarstva financija kao Sektor za riznicu, u kome je sistematizirano 55 izvršioca a popunjeno 41. Revizijom smo konstatirali da riznični načina rada, nije praćen pravovremenim donošenjem odgovarajućih korisničkih priručnika, pravilnika i instrukcija od samog

početka njegovog instaliranja, što potvrđuje i činjenica da je tek u rujnu 2002. godine doneseno Uputstvo o izvršenju proračuna sa Jedinstvenog računa riznice, dok Pravilnik o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH nije ni sada izmijenjen u smislu prilagođavanja forme i sadržaja propisanih iskaza za potrebe izvještavanja o rezultatima izvršenja proračuna, načinu rada Riznice. Pored navedenog, uputstva i instrukcija koje su davane od strane Federalnog ministarstva financija odnosno Sektora za riznicu nisu davane pravovremeno odnosno nije se kontinuirano pratila primjena istih s ciljem da se u slučaju nastanka problema u primjeni kod korisnika proračuna poduzmu na vrijeme adekvatne mjere (tražbine, interne transakcije, zatvaranje poslovnih godina...).

Također, je konstatirano da nije uspostavljena adekvatna međusobna povezanost pojedinih grupa i sektora u Federalnog ministarstva financija, zatim između Sektora za riznicu i proračunskih korisnika i unutar proračunskih korisnika, što je imalo utjecaja na funkcioniranje odnosno rad Riznice. Prilikom revizije kod korisnika riznice, kod kojih je instalirana radna stanica uočena je nedovoljna obučenost odnosno osposobljenost izvršioca koji rade neposredno na radnim stanicama kako u radu na računaru tako i korištenju instaliranog programa.

Imajući u vidu da baza podataka Riznice raspolaže mnogobrojnim podacima, koji se mogu koristiti i selektirati iz samog sistema i kao takvi poslužiti za sastavljanje izvješća i informacija prilagođenih potrebama korisnika, potrebno je da Federalno ministarstvo financija kontinuirano provodi aktivnosti na obuci uposlenih (kako u Federalnom ministarstvu financija tako i kod drugih korisnika), izradi korisničkih priručnika i uputstava. Navedeno je potrebno radi uspostavljanje efektivnog i efikasnog rada riznice u cilju upravljanja i nadzora nad korištenjem javnim sredstvima.

3.4 Planiranje i izvršenje proračuna

3.4.1 Planiranje Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu

Proračun FBiH za 2003. godinu donesen je od strane Visokog predstavnika 16.12.2002. godine, s tim da je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine donio isti u ožujku 2003. godine kao i Zakon o izvršenju proračuna FBiH za 2003. godinu. Financijski planovi izvanproračunskih fondova kako je to propisano člankom 24. Zakona o

budžetima/proračunima u FBiH nisu priloženi uz usvojeni Proračun FBiH za 2003. godinu.

Proračun FBiH za 2003. godinu sastoji se od:

R. br.	Opis	Proračun za 2003. godinu
1	2	3
I	Prihodi i financiranje (II + V)	1.217.400.000
II	Prihodi i primici	1.108.400.000
III	Izdaci	1.217.400.000
IV	Deficit (III-II)	109.000.000
V	Pokriće deficita (1+2 - 3)	109.000.000
1.	Kreditni od međunarodnih finansijskih institucija	124.300.000
2.	Grant	24.700.000
3.	Neto korištena sredstva sukcesije	40.000.000

U fiskalnoj 2003. godini nije vršen rebalans proračuna i ako se isti sukladno zakonskim propisima trebao donijeti uzimajući u obzir ostvarene prihode i primitke, zaključke Vlade FBiH o smanjenju odnosno povećanju rashoda kao i izvršene preraspodjele.

Vlada FBiH je Zaključkom, od 13.03.2003. godine, u cilju rješavanja odnosno izmirenja zaostalih neizmirenih obveza iz prethodne godine (2002. godine) Federalnom ministarstvu obrane, kao i ostalim korisnicima proračuna, odobrila isplatu istih na teret Proračuna 2003. godine, s tim da korisnici poduzmu mjere štednje na materijalnim i drugim troškovima, a Vlada FBiH se obvezala da će sve to uzeti u obzir prilikom donošenja rebalansa proračuna. Također, Zaključkom Vlade FBiH, od 27.03.2003. godine, u cilju usklađivanja rashoda sa ostvarenim prihodima, smanjeni su određeni tekući rashodi korisnika proračuna u iznosu od 10 %, međutim naknadno je izuzeto Federalno ministarstvo obrane od primjene ovog Zaključka. Sukladno Zakonu o Vladi FBiH, ista nije mogla o navedenim pitanjima rješavati u formi zaključka već odlukom. Finansijski efekt po osnovu povećanja i smanjenja rashoda i izdataka po navedenim zaključcima nije se mogao utvrditi iz razloga što nije prezentirana relevantna dokumentacija od strane Vlade FBiH kao i Federalnog ministarstva financija koje je zaduženo za realizaciju istih. O smanjenju tekućih rashoda po Zaključku Vlade FBiH, Federalno ministarstvo financija nije pravovremeno obavijestilo korisnike proračuna, a što je imala utjecaja na realizaciju navedenog zaključka odnosno ukupnog finansijskog efekta.

Vezano za donošenje odluka o unutarnjoj preraspodjeli sredstava, uvidom u prezentiranu dokumentaciju nismo bili u mogućnosti potvrditi da su preraspodjele sredstva odobrene na osnovu ušteta, sukladno Zakonu

o izvršenju proračuna FBiH za 2003. godinu. Od strane nadležne službe, Federalnog ministarstva financija, nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se mogao utvrditi broj odobrenih preraspodjela, način utvrđivanja ušteta, iznos odobrenih sredstva preraspodjelom kao i da se vodi adekvatna evidencija o istim. Posebno ističemo preraspodijele odobrene Federalnom ministarstvu obrane i Vojsci FBiH.

Dio donesenih odluka, koje se odnose na odobrenu preraspodjelu sredstva u 2003. godine, donesen je i objavljen u Službenim novinama FBiH po isteku fiskalne godine, odnosno dio odluka o preraspodjeli izvršen je prije stupanja na snagu tj. prije objavljivanja u Službenim novinama FBiH, što nije sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH i Uredbe o računovodstvu budžeta/proračuna u FBiH.

Smatramo da se navedenim zaključcima kao i izvršenim preraspodjelama vršilo uravnoteženje Proračuna, koje se sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH provodi putem izmjena i dopuna proračuna, po postupku propisanom za donošenje Proračuna tj. usvajanjem od strane Parlamenta FBiH. U najvećem broju slučajeva odobrene preraspodjele odnosno podneseni zahtjevi za preraspodjelu od strane korisnika proračuna, su posljedica neadekvatnog načina izrade i donošenja Proračuna za 2003. godinu. Na navedene nedostatke je ukazivano i prethodnim revizijama i davane su preporuke po kojima nije postupljeno.

Potrebno je da se prilikom izrade, donošenja kao i uravnoteženja Proračuna FBiH u potpunosti primjenjuju odredbe Zakona o budžetima/proračunima u FBiH,

Da se preraspodjele sredstava vrše sukladno Zakonu o izvršenju proračuna FBiH kao i da se navedenim zakonom utvrde izdaci na kojima se može ostvariti ušteta, izdaci koji se mogu financirati iz ostvarenih ušteta kao i dozvoljeni iznos preraspodjela .

3.4.2 Izvršenje Proračuna Federacije Bosne i Hercegovine za 2003. godinu

3.4.2.1 Prihodi i primici proračuna FBiH za 2003. godinu

Prihodi, primici kao i financiranje u 2003. godini, iskazani su u ukupnom iznosu od 1.051.202.031,99 KM, što je 166.197.986,01 KM odnosno 13,65 % manje u odnosu na plan. Značajno je napomenuti da u odnosu na prethodnu godinu isti su manji za 16,56 %.

Struktura iskazanih prihoda, primitaka i financiranja sa indeksima ostvarenja, iskazano u konsolidiranim financijskim izvješćima, daje se u narednoj tabeli:

Red. broj	Opis	Proračun 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index 5/3	Indeks 5/4
1	2	3	4	5	6	7
Prihodi , primici i financiranje (A+B)		1.217.400.000	1.259.771.442	1.051.202.031	86,35	83,44
A. Prihodi i primici (od 1 do 4)		1.133.100.000	1.045.556.089	1.013.429.154	89,44	96,92
1.	Prihodi od poreza	1.008.400.000	929.675.199	902.737.295	89,52	97,10
2.	Neporezni prihodi	100.000.000	103.945.588	89.497.879	89,50	86,10
3.	Grant Evropske zajednice	24.700.000	11.935.302	21.188.668	85,78	177,53
4.	Primici			5.312	-	-
B. Financiranje (= 5)		84.300.000	214.215.353	37.772.877	44,81	17,63
5.	Dugoročni krediti i zajmovi	84.300.000	214.215.353	37.772.877	44,81	17,63

U odnosu na plan odnosno na ostvarenje u prethodnoj godini kao što se iz prethodne tabele vidi, jedino kod grantova zabilježen porast, dok je kod ostali prihoda ostvarenu u manjem iznosu.

Vezano za prilog i odliv sredstava na Jedinstveni račun riznice (u daljem tekstu JRT), konstatirano je da se nije postupilo sukladno Zakonu o riznici u dijelu uplate: vlastitih prihoda, sredstava po osnovu privatizacije – ESCROW račun kao i donacija i kredita uplaćenih na transakcijske račune (podračune) proračunskih korisnika koji nisu iskazivani u sklopu JRT.

Direkcija civilnog zrakoplovstva, dio vlastitih prihoda u iznosu od 5.050.414,00 KM, nije sukladno zakonskim propisima uplatila na JRT i iskazala u Glavnoj knjizi Riznice, već na poseban transakcijski račun. Pored navedenog i ako je dana preporuka u prethodnoj reviziji, prilog sredstava u revidiranoj godini, po osnovu privatizacije, - ESCROW račun i kamate na novčana sredstva koja se nalaze na navedenom računu, u iznosu od 2.853.751,58 KM nije iskazan u Glavnoj knjizi Riznice odnosno na odgovarajućim pozicijama prihoda. Navedeni prihodi, kao ni utrošak sredstva od strane Direkcije civilnog zrakoplovstva u iznosu od 4.952.293,00 KM sa naprijed navedenog transakcijskog računa, nisu iskazani u konsolidiranim financijskim izvješćima. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju nismo se mogli uvjeriti da je nad korištenjem naprijed navedenih sredstava vršen adekvatan nadzor od strane Federalnog ministarstva financija.

U revidiranoj godini sa depozitnog računa, iz tekućeg priliva, izvršen je povrat više ili pogrešno uplaćenih prihoda u iznosu od 707.883,44 KM. Povrat je vršen na osnovu Zakona o izvršenju proračuna za 2003. godinu, Zakona o riznici u FBiH i Pravilnika o načinu uplate javnih

prihoda proračuna i izvanproračunskih fondova na teritoriji FBiH. Međutim, prethodno, Federalno ministarstvo financija nije posebnim Pravilnikom odredilo procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih prihoda, a što je bilo obvezno sukladno Zakonu o riznici u FBiH (u toku revizije prezentiran radni materijal navedenog Pravilnika).

Prihodi od poreza

Struktura prihodi od poreza, iskazanih u konsolidiranim financijskim izvješćima, prikazana su u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Proračun 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
1.	Porez na dobit pojedinaca i poduzeća	18.000.000	7.905.349	19.689.160	109,38
2.	Doprinos za socijalnu zaštitu		1.175	3.625	
3.	Porez na prodaju dobara i usluga			8.732	
4.	Poseban porez(akcize) na domaće proizvode	115.000.000	99.742.745	90.450.888	78,65
5..	Poseban porez (akcize) na uvozne proizvode	371.800.000	329.347.000	317.982.789	85,53
6.	Uvozne pristojbe (carine)	503.600.000	492.678.930	474.602.101	94,24
Ukupno prihodi od poreza (od 1 do 6)		1.008.400.000	929.675.199	902.737.295	89,52

U odnosu na plan, kao što je navedeno u prethodnoj tabeli, iskazan je značajan pad prihodi od poreza, što je posebno izraženo kod posebnih poreza na domaće i uvozne proizvode (u procentu većem od 14 %). Uvidom u dokumentaciju, a uzimajući u obzir naprijed navedeno odstupanje prihoda u odnosu na plan, nismo se mogli u toku revizije uvjeriti da se kontinuirano u toku revidirane godine pratilo ostvarenje prihoda odnosno analizirali razlozi odstupanja u odnosu na plan i sukladno tom poduzimale adekvatne mjere u cilju ostvarenja plana.

Carine i ostale uvozne pristojbe kao i poseban porez (akcize) na uvozne proizvode evidentiraju se u Glavnoj knjizi Riznice na jednoj poziciji prihoda - Uvozne pristojbe na međunarodnu trgovinu i transakcije, sukladno Pravilniku o načinu uplate javnih prihoda proračuna i izvanproračunskih fondova na teritoriji FBiH. Iako se u Carinskoj upravi vodi evidencija o carinskim dadžbinama, koja se dostavlja Federalnom ministarstvu financija, smatramo da se ovakvim načinom evidentiranja gubi mogućnost praćenja priliva prihoda proračuna po izvorima iz kojih potiču, od strane Federalnog ministarstva financija, odnosno mogućnost pravovremenog poduzimanja mjera u slučaju odstupanja u odnosu na plan.

Neporezni prihodi

Struktura neporeznih prihoda iskazanih u konsolidiranim finansijskim izvješćima, daje se u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	Proračun 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
Ukupno neporezni prihodi (a+b+c)		100.000.000	103.945.588	89.497.879	89,50
a) Prihodi od poduzetničke aktivnosti i imovine		41.800.000	52.230.648	37.804.107	90,44
b) Naknade i pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga		52.200.000	46.731.190	43.820.892	83,95
1.	Administrativne pristojbe	13.500.000	10.904.954	10.461.167	77,49
2.	Sudske pristojbe	1.300.000	124.505	352.783	27,14
3.	Ostale budžetske naknade	8.400.000	10.255.978	6.346.716	75,56
4.	Posebne naknade i pristojbe	8.400.000	8.896.411	8.298.439	98,79
5.	Prihodi od vlastite djelatnosti	20.600.000	16.549.342	17.776.610	86,29
6.	Ostali neporezni prihodi			585.177	
c) Novčane kazne		6.000.000	4.983.750	7.872.880	131,21

Najveće odstupanje neporeznih prihoda u odnosu na plan ostvareno je kod naknada, pristojbi i prihoda od pružanja javnih usluga 16,05 %, s tim da je u strukturi istih najveće smanjenje iskazano kod sudski i administrativnih pristojbi.

Po izvršenoj reviziji finansijskih izvješća kod proračunskih korisnika, konstatirano je da se od strane istih ne poduzimaju adekvatne mjere za naplate ovih prihoda, kao i da se pomoćne knjige tražbina ne usuglašavaju sa Glavnom knjigom Riznice, odnosno ne vode, a što su isti obvezni sukladno Zakonu o riznici u FBiH i njegovim podzakonskim aktima. Navedeni problem je naročito evidentan po uspostavi Riznice (dio proračunskih korisnika smatra da je to obveza Riznice iz čega se zaključuje da isti nisu upoznati sa zakonskim i podzakonskim aktima o radu Riznice), a naročito prisutnom kod: Federalnog ministarstva obrane i Vojske FBiH; Federalnog ministarstva unutarnjih poslova; Kazneno popravnih zavoda; Federalnog ministarstva pravde; Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH; Porezne uprave; Federalnog ministarstva trgovine; Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije kao i Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

Posebno ističemo, da se tražbine od kupaca ne vode sukladno Uputstvom o izvršenju budžeta sa Jedinostvenog računa Trezora, a što je i prethodnom revizijom konstatirano, kako od strane korisnika proračuna tako i Sektora za riznicu-Grupa za računovodstvo. Od ukupno iskazanih vlastitih prihoda 13.152.655,57 KM iznos od 4.200.530,34 KM ili 31,94 % nije evidentiran po korisnicima proračuna, što znači da nije od strane istih

izvršeno usuglašavanje tražbina u pomoćnim knjigama sa Glavnom knjigom Riznice, a upućuje na neadekvatan odnos proračunskih korisnika prema prihodima od vlastite djelatnosti. Navedeno ne usuglašavanje, nedostatak, kao i neizvršeni popis tražbina po navedenom osnovu, ima uzimajući u obzir i prethodnu godinu u kojoj je također konstatiran isti značajan utjecaj istinito i točno stanje tražbina iskazanih u financijskim izvješćima.

Potrebno je da se svi javni prihodi i primici kao i vlastiti prihodi uplaćuju na Jedinstveni račun riznice i evidentiraju u Glavnoj knjizi Riznice po izvorima iz kojih potiču, sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH i Zakonu o riznici u FBiH.

Da se sukladno članku 24. Zakona o riznici u FBiH donese Pravilnik kojim se određuju procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih prihoda.

Da se obezbijedi potpuna i točna evidencija javnih prihoda po vrstama sukladno zakonskim i podzakonskim aktima.

Da se kontinuirano prati priliv prihoda, uz utvrđivanje mogućih odstupanja i predlaganja mjera za poboljšanje stanja, ako to zahtijevaju okolnosti, u cilju realizacije članka 33. Zakona o budžetima/proračunima u FBiH, odnosno da korisnici proračuna poduzimaju adekvatne mjere u cilju blagovremene naplate tražbina od strane kupaca te utuženje istih.

3.4.2.2 Rashodi i izdaci Proračuna FBiH za 2003. godinu

Ukupno iskazani izdaci u 2003. godini u iznosu od 1.126.302.680,00 KM i predstavljaju 92,52 % planiranih sredstva proračunom. Ukupno ostvarene izdatke čine izdaci za: tekuće grantove 40,44 %; plaće, doprinose poslodavca i naknade troškova zaposlenih 32,02 %; kamate i inozemni dug 14,33%; materijal i usluge 8,92%; kapitalni izdaci 2,70%; otplata domaćih pozajmljivanja 0,89% i tekuća pričuva 0,70 %.

Struktura rashoda i izdataka, iskazana u knjigovodstvenoj evidenciji i konsolidiranim financijskim izvješćima, prikazana je u slijedećoj tabeli:

R. br.	Opis	proračun 2003. godina	Ostvareno u 2002. godini	Ostvareno u 2003. godini	Index (5/3)
1	2	3	4	5	6
UKUPNO (A+ B)		1.217.400.000	1.285.619.594	1.126.302.680	92,52
A. UKUPNO IZDACI (I+II+III)		1.217.400.000	1.209.058.360	1.116.302.680	91,70
I TEKUĆI IZDACI (a+b+c+d+e+f)		1.170.145.220	1.164.097.675	1.077.937.640	92,12
a.) Plaće i naknade troškova zaposlenih (od 1 do 3)		331.656.849	456.602.855	329.522.770	99,36
1.	Bruto plaće i naknade	270.288.760	302.834.731	267.250.191	98,88
2.	Otpremnina za zbrinjavanje viška zaposlenih u Vojsci	-	94.040.000	-	-
3.	Naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika	61.368.089	59.728.124	62.272.579	101,5
b) Doprinosi poslodavca (= 4)		31.170.934	33.537.779	31.055.178	99,63
4.	Doprinosi poslodavca	31.170.934	33.537.779	31.055.178	99,63
c) Izdaci za materijal i usluge (od 5 do 13)		103.713.247	78.113.871	100.462.114	96,87
5.	Putni troškovi	9.345.120	4.450.897	6.105.161	65,33
6.	Izdaci za energiju	9.627.080	7.427.945	10.765.148	111,8
7.	Izdaci za komunalne usluge	8.337.760	9.143.306	12.154.189	145,8
8.	Nabavka materijala	35.181.897	28.256.330	32.200.746	91,52
9.	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	8.322.830	5.964.189	9.770.049	117,4
10.	Unajmljivanje imovine i opreme	4.720.970	3.771.574	4.881.832	103,4
11.	Izdaci za tekuće održavanje	9.722.490	5.025.547	8.430.267	86,71
12.	Osiguranje, bankarske i usluge platnog prometa	1.680.290	1.934.707	634.446	37,76
13.	Ugovorne usluge	16.774.810	12.139.376	15.520.276	92,52
d) Ukupno tekući grantovi (od 14 do 19)		459.304.190	497.743.842	455.491.612	99,17
14.	Grantovi drugim nivoima Vlade	81.750.000	74.861.636	80.703.817	98,72
15.	Grantovi pojedincima	318.210.000	356.017.463	317.791.624	99,87
16.	Grantovi neprofitnim organizacijama	22.344.190	24.682.706	21.524.801	96,33
17.	Subvencije javnim poduzećima	33.000.000	37.749.961	33.767.258	102,3
18.	Subvencije privatnim poduzećima	-	-	41.000	-
19.	Transfer za povrat više uplaćenih carina	4.000.000	4.432.076	1.663.112	41,58
e) Izdaci za kamate i ostale naknade (od 20 do 22)		244.300.000	98.099.328	161.405.966	66,07
20.	Izdaci za otplate inozemnih dugova i kamata	204.300.000	98.099.328	160.412.412	78,52
21.	Korištena sredstva sukcesije-pozajmica ESCROW	40.000.000	-	-	-
22.	Kamata na domaće pozajmljivanje	-	-	993.554	-
II KAPITALNI IZDACI (od 23 do 24)		40.854.780	37.476.302	30.458.916	74,55
23.	Nabavka stalnih sredstava	35.854.780	32.787.768	25.563.117	71,30
24.	Pozajmljivanje i učešće u dionicama	5.000.000	4.688.534	4.895.799	97,92
III TEKUĆA PRIČUVA		6.400.000	7.484.383	7.906.124	123,5
B. OTPLATA PRIMLJENIH KREDITA (od 25 do 27)		-	76.561.234	10.000.000	-
25.	Otplate dugova primljenih kroz Državu	-	46.661.234	-	-
26.	Otplate domaćeg pozajmljivanja	-	29.900.000	-	-
27.	Otplata pozajmice sa ESCROW	-	-	10.000.000	-

Konstatirani propusti kod planiranja proračuna, na koje je ukazano i ovom i prethodnim revizijama, a koji se u najvećem dijelu odnose na

propuste prilikom planiranja izdataka u realnim iznosima na osnovu relevantne dokumentacije na zakonom propisanim pozicijama, kao što se vidi iz naprijed navedene tabele, imali su utjecaja na praćenje izvršenja proračuna, realno iskazivanje finansijskog rezultata kao i značajna odstupanja između planiranih i stvarnih izdataka. Više planirani izdaci, odnosno nerealno planirani izdaci, u toku fiskalne godine su se prilikom preraspodjela, odobrenih od strane Vlade FBiH, tretirali kao ušteda i koristili za pokriće više stvorenih, a neplaniranih obveza.

U naprijed iskazanim rashodima i izdacima evidentirana su prekoračenja Proračuna u 2003. godini iskazana u iznosu od 16.483.750,19 KM. Od strane korisnika proračuna, koji su iskazali prekoračenja, ista nisu u knjigovodstvenim evidencijama evidentirana na odgovarajućim pozicijama rashoda, sukladno zakonskim propisima, već na osnovu Zaključka Vlade FBiH evidentirana su na poziciji «Neraspoređeni višak prihoda i rashoda – 2003. godini». Iskazani iznos prekoračenje ne može se potvrditi, a kao jedan od razloga navodimo što je prilikom revizije finansijskih izvješća Federalnog ministarstva obrane i Vojske FBiH konstatirano da isti na dan 31.12.2003. godine, nisu evidentirali obveza u iznosu od 503.122,23 KM, a za koji iznos se povećava iskazano prekoračenje.

Prekoračenje po proračunskim korisnicima prikazano je u slijedećoj tabeli:

R.br.	Proračunski korisnik	Prekoračenje
1.	Federalno ministarstvo za pitanje branitelja i invalida obrambeno-oslobodilačkog rata	10.783.434,46
2.	Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva	1.595.435,76
3.	Vojska Federacije Bosne i Hercegovine	1.278.968,30
4.	Vlada Federacije	1.154.282,82
5.	Federalno ministarstvo unutarnjih poslova	758.409,05
6.	Kazneno popravni zavodi	232.709,20
7.	Federalno ministarstvo obrane	208.028,42
8.	Porezna uprava	191.542,10
9.	Carinska uprava	103.707,05
10.	Federalni zavod za statistiku	60.882,60
11.	Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH	39.102,43
12.	Federalno ministarstvo rada i socijalne politike	24.577,68
13.	Federalna novinska agencija	20.403,95
14.	Federalno ministarstvo prostornog uređenja i okoliša	12.279,35
15.	Federalno ministarstvo zdravstva	3.260,00
16.	Institucija ombudsmana	3.000,00
17.	Komisija za traženje nestalih	2.990,85
18.	Federalno ministarstvo kulture i sporta	2.582,80
19.	Federalni meteorološki zavod	2.473,56
20.	Federalna direkcija civilnog zrakoplovstva	2.415,61
21.	Ured Predsjednika FBiH	1.811,00
22.	Federalno ministarstvo nauke i obrazovanja	810,80
23.	Federalna direkcija robnih pričuva	392,40
24.	Ured za geodetske i imovinsko pravne poslove	250,00
Ukupno		16.483.750,19

Iskazano ukupno prekoračenje, prema prezentiranoj dokumentaciji, ostvareno je na poziciji tekućih grantova 12.567.230,06 KM, izdataka za materijal i usluge 3.268.749,84 KM, kapitalnih izdataka 335.139,00 KM i plaća i naknada u iznosu od 312.631,29 KM.

Prekoračenje proračuna, u najvećem dijelu, iskazano je kod korisnika proračuna koji su iskazali prekoračenje i u 2002. godini, a koja su po Zaključka Vlade FBiH od 13.03.2003. godine izmirena na teret odobrenog Proračuna za 2003. godinu svakog proračunskog korisnika. Po navedenom zaključku nisu postupili proračunskih korisnici u dijelu koji se odnosi na poduzimanje mjera štednje u tekućoj godini radi izmirenja više stvorenih obveza u prethodnoj godini, kao ni Vlada FBiH, koja se obvezala da u postupku donošenja rebalansa Proračuna za 2003. godinu uzme u obzir izvanredno povećanje troškova, a što je sukladno zakonskim propisima bila obvezna. Također napominjemo, da je Vlada FBiH, odobrila da se najveći dio prekoračenja iz 2003. godine isplati na teret proračuna 2004. godine, a da prethodno nisu osigurana adekvatna sredstva za njihovo financiranje sukladno zakonskim propisima. Smatramo da će navedeno imati utjecaja i na ostvarenje Proračuna za 2004. godinu, u koliko se ne poduzmu adekvatne mjere sukladno zakonskim propisima.

Na stvaranje obveza u iznosu većem od odobrenog uticalo je i ispunjenje zakonom odnosno podzakonskim aktom utvrđenih obveza koje nisu u realnom iznosu planirane, a što je posebno evidentno kod Federalnog ministarstva za pitanje branitelja i invalida domovinskog rata, kada su u pitanju invalidnine.

Potrebno je da se ukoliko, u toku fiskalne godine, dođe do povećanja izdataka, postupi se sukladno zakonskim propisima tj. da se izvrši uravnoteženje proračuna snižavanjem predviđenih izdataka ili pronalaženjem novih prihoda.

Rashodi od internih transakcija iz internih poslovnih odnosa između federalnih proračunskih korisnika iskazani su u iznosu od 786.790,16 KM, a u najvećem dijelu se odnose na izdatke po osnovu reprezentacije 529.098,30 KM (prema evidenciji Službe za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH). Evidentiranje navedenih transakcija propisano je Napatkom o procesuiranju transakcija iz internih poslovnih odnosa, po kome nisu u potpunosti postupali korisnici proračuna, a ni Federalno ministarstvo financija- Sektor za Riznicu nije vršio adekvatan nadzor nad istim, zbog čega je na kraju fiskalne godine utvrđena razlika između internih prihoda i internih rashoda u iznosu od

49.759,16 KM. Navedene transakcije zatvorene su od strane Sektora za riznicu na osnovu instrukcije date od strane rukovodioca, bez prethodnog konstatiranog osnova nastanka transakcije odnosno vrste transakcije kod korisnika proračuna, što nije sukladno zakonskim propisima i što može imati utjecaja na financijska izvješća.

Potrebno je da se preispita Naputak o procesuiranju transakcija iz internih poslovnih odnosa, u cilju jasnog definiranja vrste internih transakcija, kao i da se od strane Sektora za Riznicu kontinuirano prati primjena istog.

Tekući izdaci iskazani su u iznosu od 1.077.937.640,00 KM. Strukturu navedenih troškova čine: izdaci za plaće i naknade troškova zaposlenih 30,57 %; izdaci za doprinose na teret poslodavca 2,88 %; izdaci za materijal i usluge 9,32 %; tekući grantovi 42,26 % i izdaci za kamate i otplate vanjskog duga 14,97 %.

Bruto plaće, naknade troškova zaposlenih i doprinosi poslodavca iskazani su u iznosu od 360.577.948,00 KM i u odnosu na planirane ostvareni su 99,38 %, međutim u odnosu na namjenski odobrena sredstva iskazano je prekoračenje u iznosu od 312.631,29 KM. Po izvršenim revizijama financijskih izvješća korisnika proračuna konstatirana je nedosljedna primjena zakonskih i podzakonskih akata u dijelu koji se odnosi na obračun plaća i naknada.

Osnovni koeficijenti, koje korisnici proračuna moraju primjenjivati prilikom obračuna plaća, propisani su Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH (u daljem tekstu Zakon o radnim odnosima), osim u određenim slučajevima kada se posebnim federalnim zakonima mogu propisati i drugačiji koeficijenti za određena radna mjesta. Međutim, konstatirano je da određen broj korisnika nije postupio sukladno navedenim zakonskim propisima, već na osnovu internog akta, vršio je povećanje plaća dodjeljivanjem koeficijenata više stručne spreme uposlenicima koji imaju nižu stručnu spremu. Isplata dodatka na plaću, koji se odnosi na uvjete rada i ovlaštenja, vrši se bez prethodno donesenog akta od strane Vlade FBiH, na osnovu internog akta na koji Vlada FBiH nije dala suglasnost, u procentu većem od zakonom dopuštenog, a isti se najčešće isplaćuje svim uposlenicima, a što je konstatirano kod Federalnog ministarstva obrane, Vojske federacije i Carinske uprave. Također je konstatirano da se, u Vojsci FBiH i Federalnom ministarstvu obrane, dosljedno ne primjenjuje odredba Kolektivnog ugovora za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH, koja se odnosi na uvećanje plaće po osnovu minulog rada.

Izdaci za prekovremeni rad iskazani su u neto iznosu od 615.145,77 KM (bruto 1.039.411,80 KM) i to kod 28 korisnika proračuna. Prilikom uvođenju prekovremenog rada, kao i isplata istog, veći dio korisnika proračuna nije postupio sukladno člankom 67. Zakona o radnim odnosima i plaćama, zbog čega se nije mogla potvrditi opravdanost angažiranja radnika za rad duži od punog radnog vremena, kao i da je prije uvođenja istog iskorištena mogućnost preraspodjele radnog vremena i radnika. Navedeno je naročito izraženo kod Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, Carinske uprave, Federalnog ministarstva trgovine, Federalnog ministarstva financija i Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Potrebno je da se obračun plaća, dodatka na plaću koji se odnosi na posebne uvjete rada i uvećanje plaće po osnovu minulog rada vrši u skladu sa Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno važećim zakonskim propisima i Kolektivnim ugovorom za službenike organa uprave i sudske vlasti u FBiH.

Da se prekovremeni rad odobrava u skladu sa Zakonom o radnim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno važećim zakonskim propisima, s tim da se prethodno razmotri mogućnost preraspodjele radnog vremena.

Izdaci za materijal i usluge iskazani su u iznosu od 100.462.114,00 KM i u odnosu na raspoloživa sredstva ostvareno je prekoračenje u iznosu od 3.268.749,84 KM. Prilikom raspolaganja ovim sredstvima od strane korisnika proračuna nisu dosljedno primjenjivane uredbe, odluke i zaključci doneseni od strane Vlade FBiH, a također u najvećem broju slučajeva nisu donošene pisane procedure o načinu i pravu korištenja sredstava.

Naknade za putne troškove, a posebno putni troškovi u inozemstvo, priznavani su i isplaćivani u većem broju slučajeva bez prethodno podnesenog pismenog izvješća i ovjerenog od strane naredbodavca sukladno sa Uredbom o naknadama za putne troškove (Vlada FBiH, Federalno ministarstvo pravde i Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH). Navedeno je bitno, da bi se potvrdila opravdanost putovanja kao i nosioci troškova, iz razloga što u nekim slučajevima dio ili sve troškove službenog putovanja snosi organizator putovanja.

Troškovi telefonskih i poštanskih usluga iskazani u iznosu od 6.696.001,69 KM. Vlade FBiH donijela je Zaključak o ograničenju

troškova korištenja službenih mobilnih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave, koji nije dosljedno primjenjivan od strane korisnika proračuna. Imajući u vidu, iznos ukupnih troškova iskazanih u knjigovodstvenoj dokumentaciji i finansijskim izvješćima kao i broj korisnika proračuna koji je ostvario ove izdatke (50), smatramo da je bitno da se dosljedno primjenjuje naprijed navedeni zaključak, a u cilju racionalnijeg i ekonomičnijeg korištenja javnih sredstava.

Izdaci za gorivo, održavanje vozila i materijal za popravku vozila predstavljaju značajnu stavku u ukupnim troškovima, a iskazani iznos od 8.587.746,68 KM nije se mogao potvrditi iz razloga što se navedeni izdaci nisu evidentirali na propisanim pozicijama (evidentirani i na druge pozicije u okviru izdataka za materijal i usluge). U izvješćima o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća konstatirano je da najveći broj korisnika proračuna ne vrši kontrola utroška goriva na osnovu evidencije o korištenju službenih vozila (pređenom broju kilometara). Također, ističemo da nisu donesene pisane procedure o načinu i pravu korištenja službenih vozila, što je imalo za posljedicu netransparentno korištenje istih i neadekvatnu kontrolu vozila koja su dana drugim korisnicima (službenicima) na korištenje. Ovakav način raspolaganja vozilima imao je utjecaja na troškove održavanja službenih vozila.

Potrebno je da se naknade za službeno putovanje priznaju i isplaćuju sukladno Uredbom o naknadama za putne troškove sa uredno podnesenim izvješćem o izvršenom putovanju, a posebno službenom putovanju u inozemstvo.

Da svi proračunski korisnici dosljedno primjenjuju Zaključak o ograničenju troškova korištenja mobilnih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave.

Da se donesu pisane procedure o načinu i pravu korištenja službenih vozila, vršenju kontrole utroška goriva, kao i da se u cilju smanjenja troškova održavanja istih uspostaviti adekvatnu kontrolu nad korištenjem i održavanjem.

Izdaci za reprezentaciju ostvareni su u iznosu od 1.289.155,30 KM. Na ugostiteljske usluge izvršene od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH (evidentirane na Izdacima za nabavku materijala) odnosi 529.098,30 KM, a na izdatke po navedenom osnovu fakturirane od strane drugih 760.057,00 KM. Izvršenim revizijama finansijskih izvješća proračunskih korisnika za 2003. godinu, kao i prethodnih godina, utvrđeno je da nisu donesene pisane procedure o načinu (pravo, kada i tko može koristiti reprezentaciju) korištenja sredstava reprezentacije i da veći broj korisnika nije postupio po

preporukama danim u prethodnim revizijama. Vežano za pružanje ugoditeljskih usluga od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, konstatirano je da ovakav način evidentiranja usluga (kod Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH na izdacima za nabavku materijala a kod korisnika proračuna na internim transakcijama koje se ne iskazuju u finansijskim izvješćima) kao i samo pružanje usluga (u slučaju nedostatka sredstava na odgovarajućoj poziciji za navedene namjene o pružanju usluge odlučuje rukovodilac Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH) nije transparentno kako u pogledu iskazivanja stvarnih izdataka po navedenom osnovu u finansijskim izvješćima, tako i mogućnosti korištenja ovih usluga od strane svih korisnika proračuna

Potrebno je da se pisanim procedurama regulira način korištenja sredstava reprezentacije, kao i da se proračunom za fiskalnu godinu utvrdi koji proračunski korisnici i u kolikom iznosu mogu koristiti ugoditeljske usluge od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, a koja bi na osnovu istog planirala potrebna sredstva za navedene namjene.

Izdaci unajmljivanja imovine i opreme iskazani su u iznosu od 4.881.832,00 KM, od čega se na izdatke za unajmljivanja prostora ili zgrada odnosi 3.197.199, 97 KM. Revizijom je utvrđeno da nadležni organi kao ni proračunski korisnici koji su unajmili prostor u revidiranoj ili prethodnim godinama, nisu poduzimane adekvatne mjere radi trajnog i cjelovitog rješavanja ovog problema, a sve u cilju racionalizacije ovih troškova. Također, je konstatirano da su u objektima koji su vlasništvo FBiH, smješteni organi i institucije drugih nivoa vlasti kao i stranke, a u isto vrijeme unajmljuje se prostor i plaća naknada za smještaj federalnih organa. Posebno ističemo probleme vezane za smještaj federalnih organa čije je sjedište sukladno zakonskim propisima u Mostaru, iz razloga što se nismo mogli uvjeriti da se od strane nadležnih organa poduzimaju adekvatne mjere za trajno i cjelovito rješavanje smještaja, a imajući u vidu i da je dio federalnih organa koji se nalaze u Mostaru smješten u unajmljenim prostorima na različitim lokacijama.

Potrebno je da se u cilju racionalizacije troškova unajmljivanja imovine, efikasnijeg i funkcionalnijeg rada organa i institucija od strane nadležnih organa poduzmu adekvatne mjere za trajno i cjelovito rješavanje smještaja federalnih organa i institucija.

Naknade po osnovu ugovora o djelu i ugovora o privremenim i povremenim poslovima iskazani su u neto iznosu od

1.562.596,29 KM (bruto 2.220.513,73 KM). Revizijom kod korisnika proračuna, konstatirano je da se zaključivanje ugovora o djelu odnosno ugovora o privremenim poslovima vrši i bez prethodno utvrđenih kriterija u pogledu načina angažiranja stručnih osoba kao i poslova koji se mogu obavljati na osnovu istih, a vodeći računa o zakonskim propisima. Skrećemo pozornost na dio konstatiranih nedostataka a koje se odnose na: zaključivanje ugovora za poslove koji su iz nadležnosti organa; zaključivanje ugovora sa uposlenicima a koji su u pojedinim slučajevima obavljali navedene poslove u toku redovnog radnog vremena; isplata naknade bez podnošenja izvješća o izvršenom poslu kao i angažiranje stručnih osoba bez provedenih procedura.

Potrebno je da se ugovore o djelu i ugovori o privremenim i povremenim poslovima zaključuju u opravdanim slučajevima a sukladno Zakonu o obligacijama i Zakonom o ranim odnosima i plaćama službenika organa uprave u FBiH, odnosno da se izbor stručnih osoba sa kojima se zaključuje ugovor vrši na transparentan način, sa unaprijed utvrđenim kriterijima.

Tekući grantovi iskazani su u iznosu od 455.491.612,00 KM i u odnosu na raspoloživa sredstva u Proračunu iskazano je prekoračenje u iznosu od 12.567.230,06 KM. Navedeno prekoračenje iskazali su: Federalno ministarstvo za pitanje branitelja u iznosu od 10.783.434,46 KM (transfer za invalidnine i izuzetno materijalno osiguranje); Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva 1.593.795,60 KM i Vlada FBiH 190.000,00 KM (transfer za političke stranke i udruženjima građana). Pored naprijed navedenog utvrđeno je da u svim slučajevima nije se vršio adekvatan nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava sukladno usvojenim programima i izvješćima Vlada FBiH o načinu korištenju sredstava, sukladno Zakonu o izvršenju proračuna FBiH za 2003. godinu, a što se odnosi pored naprijed navedenih proračunskih korisnika i na Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, Federalno ministarstvo raseljenih osoba i izbjeglica; Federalno ministarstvo kulture i sporta, Federalno ministarstvo obrazovanja i nauke i Federalno ministarstvo zdravstva.

Naknade za povrat više naplaćenih carina iskazane su u iznosu od 1.663.112,00 KM što je u odnosu na planirana sredstva manje za 58,42 % a raspoloživa 41,16 %. Uzimajući u obzir navedena odstupanja, nepostojanje podzakonskog akta koji reguliraju procedure povrata više ili pogrešno uplaćenih javnih prihoda (a što je zakonska obaveza Federalnog ministarstva financija) kao i ne prezentiranja adekvatnih evidencija o ukupnim obvezama po navedenim osnovama, nije se moglo potvrditi da su sve obveze po navedenim osnovama i realizirane.

Potrebno je da ministarstva nadležna za realizaciju tekućih transfera realiziraju iste sukladno Zakonu o izvršenju proračuna FBiH, odnosno po programima utroška sredstva usvojenim od strane Vlade FBiH.

Da se podzakonskim aktima reguliraju procedure za povrat više i pogrešno uplaćenih javnih prihoda sa Jedininstvenog računa Riznice FBiH, sukladno Zakonu o riznici u FBiH.

Izdaci za kamate i ostale naknade iskazani su u iznosu od 161.405.966,00 KM, što je u odnosu na plan manje za 33,93 %. Pored značajnog odstupanja u odnosu na plan (realnost planiranja), u navedenim izdacima (pored kamate na vanjski dug i kamate na domaće pozajmljivanje) je iskazana, kako u planu tako i u izvršenju, otplata vanjskog duga, što nije sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, jer su se isti trebali posebno planirati i iskazati na poziciji «Izdaci-Vanjske otplate».

Također, treba napomenuti da izdaci za otplatu i kamatu po vanjskom dugu, iskazani u iznosu od 160.412.412,00 KM u Glavnoj knjizi Riznice i financijskim izvješćima nisu usuglašeni sa Izvješćem o realizaciji plana otplate vanjskog duga FBiH za 2003. godinu, za iznos od 111.458,00 KM. Navedene obveze evidentirane su u visini iznosa prenesenih (deponiranih) sredstava sa JRT na Podračun Federacije-Račun za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH, a ne po osnovu relevantne dokumentacije o nastanku obveze kao i plaćanja iste iz deponiranih sredstava sa navedenog podračuna, što je i jedan od razloga navedenog odstupanja.

Servisiranje obaveza po vanjskom dugu nije vršeno sukladno Zakonu o vanjskom dugu FBiH i Planu otplate obveza FBiH po vanjskom dugu za 2003. godinu, jer je dio obveza po vanjskom dugu plaćen iz proračuna a isti je trebao da se plati iz sredstava krajnjih korisnika.

Ovdje posebno ističemo da Investicijska banka FBiH d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu IB FBiH) nije sva prikupljena sredstva, koja su se trebala koristiti za otplatu vanjskog duga, po osnovu komisionih kredita uplatila u proračun i ako je to utvrđeno ugovorima o komisionu. Od strane IBF BiH, a na osnovu Zaključku Vlade FBiH (od 21.03.2003. godine, za period od 01.01.2002. godine do 31.12.2003. godine), izvršeno je prebijanje obveza Vlade FBiH i IBF BiH iz sredstava kredita u komisionu u iznosu od 17.708.935,05 KM (na 2002. godinu iznos od 8.429.141,17 KM a na 2003. godinu 9.279.793,88 KM). Iznos kompenziranih obveza Vlade FBiH čine: neisplaćene obveze iz ranijih godina prema poduzećima za održavanje putova u iznosu od 14.921.021,08 KM; obveze po kreditu Vlade prema Gazeksport Moskva 166.154,06 KM; kamate po kreditu za nabavku radara za

kontrolu letenja Aerodrom Sarajevo 268.744,37 KM; refundiranje troškova za službeni put u Kanadu 40.799,04 KM; sudske takse za tužbu po komisionim poslovima 245.939,43 KM; skladištenje i osiguranje traktora (Ugovor o lizingu–Japan) 35.511,17 KM i obračunata naknada za bankarske usluge po komisionim poslovima 2.030.765,90 KM. Uzimajući u obzir da obveze Vlade FBiH, čije je prebijanje izvršeno od strane IBF BiH, nisu bile planirane Proračunom za 2003. godinu i nisu sukladne zakonskim propisima iskazane u Glavnoj knjizi Riznice i finansijskim izvješćima što značajno utječe na realnost i točnost iskazanog poslovanja u konsolidiranim finansijskim izvješćima.

Zbog naprijed navedenog (neadekvatnog planiranja; načina evidentiranja obveza; ne usuglašenosti Izvješća o realizaciji Plana za 2003. godinu i knjigovodstvenih evidencija) kao i zbog činjenice da podaci iskazani u pomoćnim evidencijama i u glavnoj knjizi nisu međusobno usporedivi (ukupan vanjski dug nije evidentiran u Glavnoj knjizi Riznici), iskazani izdaci (otplata i kamata) po osnovu vanjskom dugu u Glavnoj knjizi Riznici i finansijskim izvješćima ne mogu se potvrditi.

Potrebno je da se izdaci po osnovu vanjskog duga (kamata i glavnica) evidentiraju u periodu kada je obveza i nastala a prema standardnim proračunskim klasifikacijama,

Da se servisiranje vanjskog duga vrši sukladno člankom 7. Zakonom o vanjskom dugu FBiH, odnosno da Federalno ministarstvo financija servisiranje vanjskog duga vrši sukladno identificiranim izvorima prihoda.

Da se sa prikupljenim sredstvima po osnovu otplata kredita danih u komisijon Investicijskoj banci FBiH d.o.o. Sarajevo, raspoláže sukladno zaključenim ugovorima o komisijona i ista koriste za utvrđene namjene .

Izdaci za nabavku stalnih sredstava (uzimajući u obzir i nabavku iz sredstava tekuće rezerve) iskazani su u iznosu od 26.003.494,00 KM. Navedeni izdaci odnose se na: rekonstrukciju i investiciono održavanje u iznosu od 19.386.432,00 KM; nabavku opreme 5.241.817,00 KM; nabavku građevina 793.407,00 KM; nabavku ostalih stalnih sredstava 543.254,00 KM; nabavku stalnih sredstava u obliku prava 37.984,00 KM i nabavka zemljišta 600,00 KM.

Napominjemo da je za nabavku motornih vozila u 2003. godini utrošeno 2.133.525,46 KM. Najveći dio nabavljenih motornih vozila nije bio planiran Proračunom za 2003. godinu, a nabavka istih je izvršena iz sredstva tekuće pričuve, preraspodjele sredstava, odnosno značajan broj, zbog nedostataka sredstva za nabavku vozila, je izvršen po sistemu zamjene staro za novo.

Nabavka je vršena kod 15 korisnika a najveći dio nabavke otpada na: Službu za zajedničke poslove organa i tijela FBiH 610.209,49 KM, Federalno ministarstvo obrane i Vojsku FBiH 551.528,46 KM i Porezna uprava 352.030,00 KM.

Potrebno je da se sve nabavke stalnih sredstava planiraju i da se realizacija vrši na osnovu usvojenog plana iz sredstva odobrenih Proračunom.

Učešće Vlade u projektima koje financira međunarodna zajednica iskazani u iznosu od 4.895.799,00 KM (u istim iskazan dio obveza iz 2002. godine), što je u odnosu na raspoloživa sredstva u proračunu više za 3,07 %. Sredstva koja su planirana Proračunom za 2003. godinu predstavljaju samo dio preuzetih obveza Vlade FBiH po navedenom osnovu, a realizacija istih je vršena na osnovu odluka Vlade FBiH, iz razloga što nisu bili u planu navedeni projekti koji će se financirati iz ovih sredstava. Navedeno je imalo za posljedicu da su se sredstva koristila i za namjene koje se ne odnose na naprijed navedeno (otplata kredita Mađarskim željeznicama) kao i prekoračenje proračuna po navedenom osnovu (neadekvatno praćenje odobravanja i utroška sredstava). Također, napominjemo da je revizijom konstatirano da nadležna ministarstva nisu uspostavila adekvatan nadzor nad realizacijom projekata koji se financiraju dijelom i iz ovih sredstava. Smatramo da nedovoljno planirana sredstva u odnosu na preuzete obveze, kao i kašnjenje u realizaciji već odobrenih sredstava, može značajno utjecati na realizaciju projekata odnosno efikasno korištenje kredita i donacija.

Potrebno je da se u cilju efikasnijeg i afektivnijeg realiziranja projekata koji se financiraju sredstvima međunarodnih kredita i donacija, a u čijem financiranju učestvuje Vlada FBiH, u Proračunu FBiH planiraju adekvatna sredstva za njihovu realizaciju, odredi njihova namjena i prati realizacija istih. Također, je potrebno da Federalno ministarstvo financija kao i nadležna ministarstva u okviru kojih se realiziraju projekti, ostvare adekvatan nadzor nad realizacijom istih.

Tekuća pričuva iskazana je u iznosu od 7.906.124,26 KM što je u odnosu na planirana sredstva 6.400.000,00 više za 23,53 %. Ukupno raspoloživa sredstva za tekuću pričuvu u 2003. godini iznosila su 10.000.000,00 KM, a iznos istih povećan je na osnovu odluke Vlade FBiH o unutarnjoj preraspodjeli u iznosu od 3.600.000,00 KM umanjnjem pozicije «Izdaci za kamate» Federalnog ministarstva financija i

pozicije « Nabavka opreme» Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH (opravdanost navedene preraspodjele ne može se potvrditi). Navedeno predstavlja procentualno značajno povećanje sredstava u odnosu na mogući iznos propisan u Proračunu za 2003. godinu. U revidiranoj godini ukupno je odobreno sredstava tekuće pričuve, na osnovu odluka, u iznosu od 9.843.232,10 KM od čega je realizirano 7.906.124,26 KM (tekuća pričuva Vlade 7.352.851,98 KM, pričuva premijera 396.860,28 KM, pričuva ministra financija 156.412,00 KM). Najveći dio ne realiziranih odluka po osnove tekuće pričuve odnosi se na tekuću pričuvu Vlade FBiH, a što ukazuje da se ne vrši adekvatno praćenje i izvješćivanje o realizaciji istih. Vlada FBiH je na posredan način izvješćivala Parlament FBiH o realizaciji sredstava tekuće pričuve putem izvješća o izvršenju Proračuna FBiH (za prvo polugodište 2003. godine), kao i ministar financija Vladu FBiH putem redovnog tromjesečnog izvješćivanja o izvršenju proračuna, a što nije sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH. Također, sukladno navedenim zakonskim propisom raspodjela sredstava pričuve nije vršena na osnovu prethodno utvrđenih kriterija za raspodjelu ovih sredstava i to proračunskim korisnicima za hitne i nepredviđene izdatke ili za izdatke predviđene u nedovoljnom iznosu u slučaju neodložne potrebe. Zbog naprijed navedenog kao i uvidom u dokumentaciju ne možemo potvrditi da su se sredstva tekuće pričuve koristila sukladno zakonskim propisima kako u pogledu visine tako i načina raspolaganja, odnosno da su u cijelosti korištena za namjene koje se mogu smatrati hitnim i nepredviđenim izdacima, koji se pojave u toku proračunske godine.

Potrebno je da se odobravanje, korištenje i izvješćivanje o korištenju sredstava tekuće pričuve vrši sukladno Zakonu o budžetu/proračunu u FBiH, Zakonu o izvršenju Proračuna FBiH i Proračunu FBiH.

3.4.2.3 Financijski rezultat

Razlika između ostvarenih prihoda i primitaka u odnosu na rashode i izdataka iskazana u konsolidiranim financijskim izvješćima, je slijedeća:

R. br.	Opis	Proračun 2003. godina	Ostvareno u 2003. godini	Index (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Prihodi i primici	1.133.000.000	1.013.429.154	89,45
2.	Rashodi i izdaci	1.217.400.000	1.116.302.680	91,70
3.	Deficit	84.300.000	102.873.526	122,03
Pokriće deficita (financiranje)		84.300.000	37.772.877	44,81

Kao što se vidi iz naprijed navedene tabele ukupno ostvareni rashodi i izdaci iskazani su većem iznosu u odnosu na ostvarene prihode

i primitke, odnosno iskazan je deficit u iznosu od 102.873.526,00 KM. Iskazani proračunski deficit u najvećem dijelu je rezultat ostvarenja prihoda u manjem iznosu od planiranih, odnosno neusklađivanja rashoda i izdataka sa ostvarenim prihodima tijekom fiskalne godine, što je bila zakonska obaveza. Sagledavajući ovaj problem konstatirano je da se tokom godine nisu kontinuirano poduzimale adekvatnih mjera za naplatu i ubiranje prihoda, kako od strane Federalnog ministarstva financija tako i svih drugih korisnika koji su odgovorni za naplatu prihoda iz svoje nadležnosti. Pored naprijed navedenog povećanju deficita, od strane proračunskih korisnika doprinijelo je: korištenje proračunskih sredstava tekuće godine za izmirenje prenesenih više stvorenih obveza iz ranijeg perioda, korištenje sredstava u većem iznosu i za namjene koje nisu planirane Proračunom za 2003. godinu kao i neplaniranje zakonom utvrđenih prava za određenu kategoriju korisnika.

3.5 Nabavka

Revizijom je konstatirano da korisnici proračuna nisu dosljedno prilikom nabavke roba, vršenja usluga i ustupanju radova primjenjivali propisane procedure Uredbom o postupku nabavke roba, vršenju usluga i ustupanju radova. Jedan od razloga za naprijed navedeno je što su u toku 2003, godine izvršene 3 značajne promjene Uredbe o postupku nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova, kao i jasno ne definiranje nadležnosti Komisije za prihvaćanje, otvaranje i ocjenu ponuda odnosno njeno kasno formiranje od strane Vlade FBiH (formirana 27.03.2003. godine). Ovakav način izmjena i dopuna propisa iz oblasti javnih nabavki doprinio je ne dosljednoj primjeni odnosno različitim postupanjima po istim od strane korisnika, a što je sve imalo odraza na efikasno, transparentno i racionalno korištenje javnih sredstava. Nedosljedna primjena naprijed navedene uredbe kod korisnika proračuna iskazana je naročito kod nabavki roba i usluga gdje je provođenje procedura za izbor najpovoljnijeg ponuđača trebao biti obavljen od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, odnosno naprijed navedene komisije. Zbog kašnjenja izbora najpovoljnijeg ponuđača, kojeg je trebala da izvrši navedena komisija, proračunski korisnici su se obraćali pismenim putem nadležnim organima, međutim od strane istih nisu davane adekvatne instrukcije odnosno obrazloženje, tako da su proračunski korisnici različito primjenjivale i procedure prilikom navedenih nabavki roba, vršenja usluga odnosno ustupanju radova.

Revizijom finansijskih izvješća Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH odnosno uvidom u rad Komisije za prihvaćanje,

otvaranje i ocjenu ponuda, konstatirano je da ista nije imala akte o načinu rada, odlučivanja i odgovornosti. Ne definirana nadležnost i odgovornost navedene komisije, najočitije se ogleda u tome što je u toku drugog kvartala (u toku 5 i 6 mjeseca) ista provela procedure i izvršila izbor najpovoljnijih ponuđača (uredski materijal, čistovni materijal i pribor, prehrambene artikle, kompjuterski materijal ...) a koji je poništen krajem trećeg kvartala (u 8 i 9 mjesecu) od strane Službe za zajedničke poslove organa i tijela FBiH, bez danog obrazloženja. Nakon navedenog Direktor Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH je zadužio stručnu grupu da provede ponovni javni oglas, po kome je naprijed navedena komisija izvršila ponovo izbor najpovoljnijeg ponuđača, a Direktor pred kraj fiskalne godine zaključio ugovore. U navedenom slučaju nije se moglo potvrditi opravdanost i ovlaštenje Direktora za poništenje izbora najpovoljnijeg ponuđača izvršenog od strane komisije koju je formirala Vlade FBiH. Također, ne može se potvrditi opravdanost raspisivanja novih javnih oglasa i zaključivanje ugovora pred kraj proračunske godine, sa stanovišta troškova, a uzimajući u obzir da se u navedenom slučaju radilo o proračunskoj 2003. godinu i da su se trebale već provoditi aktivnosti za izbor najpovoljnijeg ponuđača za proračunsku 2004. godinu.

Potrebno je da se nabavke robe, vršenju usluga i ustupanju radova regulira zakonom, a do donošenja istog da se postupa po procedurama propisanim Uredbom o postupku nabavku robe, vršenja usluga i ustupanju radova.

3.6 Sredstva, tražbine i obveze

3.6.1 Novčana sredstva

U konsolidiranim finansijskim izvješćima, novčana sredstva iskazana su u iznosu od 37.013.874,54 KM, a ista se odnose na novčana sredstva na transakcijskim računima, sredstva na podračunu za isplatu gotovine i gotovinu u blagajni. U navedenim novčanim sredstvima iskazan je i dio sredstava blokiranih u Hercegovačkoj banci u iznosu od 17.711.894,10 KM. Međutim, ukupan iznos sredstava blokiranih u navedenoj banci, koji prema prezentiranoj dokumentaciji iznosi 29.562.096,31 KM, revizijom nismo mogli potvrditi iz razloga što su se navedena sredstva od strane korisnika proračuna evidentirana na različitim pozicijama u finansijskim izvješćima odnosno knjigovodstvu, kao i da iskazano stanje nije usuglašeno sa navedenom bankom. Tijekom revizije obaviješteni smo, od odgovorne osobe, da je u tijeku usuglašavanje stanja blokiranih sredstva sa Hercegovačkom bankom.

Iako sukladno zakonskim propisima sva novčana sredstva trebaju da se iskazuju u okviru JRT, odnosno Glavnoj knjizi Riznice i godišnjim financijskim izvješćima, kao i pored danih preporuka o istom u prethodnim revizijskim izvješćima, revizijom je konstatirano da nije postupljeno sukladno navedenom. Navedeno, se posebno odnosi na sredstva deponirana na podračunu Federacije- Račun za servisiranje vanjskog duga u Centralnoj banci BiH u iznosu od 4.581.510,19 KM (734.147,89 EUR; 31.855,89 USD i 3.095.782,00 KM) namijenjenih za izmirenje obveza po vanjskom dugu kao i ostatak novčanih sredstava na ESCROW računu u iznosu od 41.913.984,01 KM, uplaćena po osnovu prodaje poduzeća i banaka na teritoriji FBiH.

Uvidom u primjenu Zakona o riznici u FBiH i Naputku o zatvaranju pojedinačnih računa i otvaranju podračuna za kredite i grantove federalnim proračunskim korisnicima, a u s vezi otvaranja podračuna za kredite i grantove odnosno gašenje postojećih transakcijskih računa, revizijom je konstatirano, da nije postupljeno sukladno navedenim propisima, posebno u dijelu zatvaranja svih prethodno otvorenih transakcijskih računa, otvaranja novih transakcijskih računa-podračuni u okviru JRT i nadzora nad raspolaganjem sredstvima. Od strane Federalnog ministarstva financija nije prezentirana relevantna dokumentacija na osnovu koje bi se utvrdio broj korisnika proračuna koji imaju otvorene transakcijske račune – podračune (evidencija se ne vodi u Federalnom ministarstvu financija), odnosno da je isto uspostavilo adekvatan nadzor nad korištenjem sredstava od strane korisnika na navedenim transakcijskim računima-podračinima. Revizijom kod korisnik proračuna, a vezano za način raspolaganja sredstava na navedenim računima, konstatirano je da ne postoje pisane procedure o načinu evidentiranja transakcija na navedenim računima (evidencija se vodi različito ili se ne vodi) kao i da jedan dio korisnika ne podnosi izvješća o ostvarenim prihodima i rashodima nadležnim organima. Od strane korisnika proračuna prezentirano je mišljenje Federalnog ministarstva financija od 05.08.2003. godine da se financijske transakcije koje se vrše preko podračuna ne obavljaju putem JRT niti se evidentiraju u sistemu Glavne knjige Riznice, što nije sukladno Zakonu o riznici u FBiH i Naputkom o zatvaranju pojedinačnih računa i otvaranju podračuna za kredite i grantove federalnim proračunskim korisnicima.

Od strane Federalnog ministarstva financija, po zahtjevu revizije, sačinjen je i dostavljen Pregled prihoda i rashoda na podračunima u 2003. godini po izvješćima korisnika, koji se nije mogao potvrditi iz razloga što uz isti nije prezentirana i relevantna dokumentacije. U navedenom pregledu navedeno je 12 transakcijskih računa na kojima je iskazan ostvaren priliv sredstava u iznosu od 9.170.424,38 KM, odliv 7.695.725,61 KM i stanje novčanih

sredstava na dan 31.12.2003. godine 1.474.698,77 KM.

Potrebno je da se na osnovu adekvatne dokumentacije utvrdi točan iznos novčanih sredstava blokiranih u Hercegovačkoj banci, izvrši usuglašavanje istog sa navedenom bankom te poduzmu adekvatne mjere za naplatu.

Da se svi javni prihodi koji pripadaju Federaciji kao i plaćanje svih izdataka vrši preko računa u okviru Jedininstvenog računa Riznice, sukladno Zakonu o riznici u FBiH.

Da se sukladno Zakonu o riznici u FBiH svi podračuni otvaraju u okviru Jedininstvenog računa Riznice, kao i da se od strane Federalnog ministarstva financija podzakonskim aktima regulira način evidentiranja financijskih transakcija na podračunima. Također je potrebno da se izvrši uvid u način raspolaganja sredstvima na već otvorenim transakcijskim računima – podračunima i da se isti evidentiraju sukladno važećim zakonskim propisima.

3.6.2 Kratkoročne tražbine i plasmani

Kratkoročne tražbine iskazana su u iznosu od 17.423.769,40 KM, odnose se na tražbine od pravnih i fizičkih osoba za isporučenu robu i usluge i unaprijed plaćenu robu i usluge. Revizijom je konstatirano, kao u izvješću o izvršenoj reviziji u prethodnoj godini, da veći broj korisnika proračuna, a dio istih je naprijed naveden, nije dosljedno primjenjivao Naputak o izvršenju proračuna sa Jedininstvenog računa Riznice, koji se odnosi na usuglašavanje izvršenih uplata od strane kupaca koje su evidentirane u Glavnoj knjizi Riznici sa internim evidencijama proračunskih korisnika (pomoćna knjiga potraživanja). Posebno napominjemo da evidentirani naplaćeni prihod od vlastite djelatnosti u iznos od 4.200.530,34 KM (što iznosi 31,94 % navedenih prihoda) u Glavnoj knjizi Riznici, nije evidentiran po proračunskim korisnicima na koje se isti odnosi odnosno njihovim pomoćnim evidencijama. Zbog naprijed navedenog, kao i činjenicu da najveći broj proračunskih korisnika nije izvršio popis tražbina na dan 31.12.2003. godine, iznos tražbina iskazan u knjigovodstvenim evidencijama i financijskim izvješćima nije se mogao potvrditi.

Kratkoročni plasmani iskazani su u iznosu od 22.352.215,60 KM. Navedeni plasmani odnose se na: tražbine po kratkoročnim plasmanima evidentiranim u Riznici 10.436.988,02 KM; na dio sredstva proračunskih korisnika blokirani u Hercegovačkoj banci 11.895.281,21 KM i kratkoročne plasmane korisnika proračuna 19.946,37 KM.

Najveći dio kratkoročnih plasmana evidentiranih u Riznici u iznosu od 10.138.528,42 KM, odnose se na tražbine iz prethodnih godina. U izvješću o izvršenoj reviziji u prethodnoj godini dana je preporuka u cilju definiranja statusa iskazanih tražbina po kratkoročnim plasmanima u iznosu 4.890.220,00 KM i poduzimanje mjera za naplatu danih pozajmica županijama 5.248.308,42 KM, po kojima Federalno ministarstvo financija u revidiranoj godini nije postupilo (dio aktivnosti poduzete u 2004. godini).

Dio kratkoročnih tražbina u iznosu od 298.459,60 KM odnosi se na danu pozajmici Federalnoj upravi civilne zaštite, koja se na osnovu Odluke Vlade FBiH od 23.10.2003. godine, trebala realizirati sa pozicije « Tekuće pričuve Vlade Federacije» u iznosu od 152.600,00 EUR-a. Međutim, revizijom je konstatirano da je rukovodilac Sektora za Riznicu, s obzirom da se sredstva tekuće pričuve nisu mogla koristiti za navedene namjene i da se ovakva Odluka nije mogla realizirati, dao Instrukciju o knjiženju uplate po osnovu navedene Odluke Vlade FBiH sa transakcijskog računa Riznice te da se ista evidentira na kratkoročnim plasmanima Riznice. U navedenom slučaju došlo je do izražaja ne funkcioniranje sistema internih kontrola u dijelu raspolaganja javnim sredstvima, a koji ima utjecaja na financijska izvješća.

Potrebno je da se intenziviraju aktivnosti oko definiranja statusa tražbina iz ranijih godina kao i da se poduzmu adekvatne mjere za naplatu svih tražbina.

3.6.3 Dugoročne obveze

Dugoročne obveze iskazane su u iznosu od 746.462.318,91 KM, odnose se na dugoročne kredite i zajmove u iznosu od 482.779.606,20 KM i dugoročne obveze Federalnog ministarstva obrane i Vojske Federacije 263.183.209,22 KM iskazane po osnovu obveze za poreze i doprinose na plaću iz prethodnih godina.

Dugoročni krediti i zajmovi u konsolidiranim financijskim izvješćima iskazani su u iznosu od 482.779.606,20 KM, a odnose se na: obveze po vanjskom dugu 439.279.606,20 KM (zaduženje u 2003. godini 37.772.877,00 KM); obveze po kreditima od domaćeg pozajmljivanja 9.000.000,00 KM i pozajmice sa ESKROW računa 34.500.000,00 KM. Revizijom je konstatirano slijedeće:

- da iskazane obveze po vanjskom dugu ne predstavljaju stvarni iznos obveza iz razloga što u Glavnoj knjizi Riznice nije evidentiran ukupan

vanjski dug. Prema stanju iskazanom u pomoćnim evidencijama koje vodi Sektor za Riznicu- Grupi za vanjski dug iskazano je stanje ukupnih obveza po vanjskom dugu FBiH na dan 31.12.2003. godine u iznosu od 3.416.688.085,00 KM. Po datoj preporuci iz prethodne revizije, a koja se odnosi na utvrđivanje stanja obveza FBiH po vanjskom dugu kao i evidentiranje istih u Glavnoj knjizi Riznice, sukladno Zakonu o riznici u FBiH i Zakonom o vanjskom dugu FBiH, nije postupljeno. Od strane Federalnog ministarstva financija formirana je komisija za popis obveza po vanjskom dugu, međutim nije prezentirana relevantna dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je ista obavila navedeni popis u cijelosti, odnosno da su po istom poduzete ostale aktivnosti. Iznos ukupnih obveza po vanjskom dugu, zbog naprijed navedenog, nije se mogao potvrditi, a što kao i sam način vođenja evidencije vanjskog duga (što je i naprijed više puta konstatirano) ima značajan uticaj na točnost i istinitost iskazanog stanja dugoročnih obveza u financijskim izvješćima.

- Iskazane obveze po kreditima od domaćeg pozajmljivanja odnose se na obveze po kratkoročnim kreditima (navedeno pogrešno evidentirano kao dugoročni krediti) koje je Vlada FBiH zaključila u 2001. godini sa Universal bankom d.d. Sarajevo i UPI bankom d.d. Sarajevo u iznosima od po 4.500.000,00 KM, a koji su se trebali vratiti iz donacije koja je uplatila Republika Turska u 2002. godini. Revizijom je konstatirano na osnovu uvida u navedene ugovore o kratkoročnim revolving kreditima i aneksima istih, da su se preuzete obveze po kreditima trebale izmiriti zaključno sa 31.12.2003. godine, međutim otplata kredita nije izvršena a nije ni prezentirana adekvatna dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je provedena zakonska procedura vezano za zaduživanje po navedenom osnovu odnosno prolongiranje kredita. Nakon svega naprijed navedenog ne može se potvrditi opravdanost izdataka za kamata na kratkoročne kredite i troškova upravljanja kreditom koji su samo u 2003. godini iznosili 1.038.653,69 KM, a što je posljedica ne funkcioniranja sistema internih kontrola koje ima odraza na financijska izvješća.
- obveze po osnovu pozajmice sa ESCROW računa iskazane u iznosu od 34.500.000,00 KM nismo mogli potvrditi jer nije prezentirana dokumentacija na osnovu koje bi se utvrdio osnovu, svrha i rok pozajmljivanja sredstava sa navedenog računa. Ovo se dodatno potvrđuje i činjenicom da su Proračunom za 2003. godinu planirana sredstava za povrat navedene pozajmice u iznosu od 40.000.000,00 KM, od čega je realizirano samo 10.000.000,00 KM.

Također, revizijom je konstatirano da obveze po Ugovoru o kreditnom zaduženju FBiH (za nabavku terminalnog prilaznog radara), zaključenim između Vlade FBiH i Investicijske banke d.o.o. Sarajevo, dana 27.01.2003.

godine u iznosu od 7.000.000,00 KM, nisu evidentirane u Glavnoj knjizi Riznice, a nije prezentirana ni dokumentacija kojom bi se potvrdilo da je provedena propisana zakonska procedura o kreditnom zaduženju FBiH. Vezano za navedeni kredit, kao što je već navedeno, sredstva za otplatu kamata po navedenom kreditu nisu bila planirana u Proračunu za 2003. godinu, a naplata istih u iznosu od 268.744,37 KM izvršena je od strane Investicijske banke d.o.o. Sarajevo iz sredstva od povrata kredita koje joj je Vlada FBiH dala u komision. I kamata kao i obveze po navedenom kreditu nije evidentirana u financijskim izvješćima i Glavnoj knjizi Riznice.

Potrebno je da se utvrde obveze FBiH po vanjskom dugu sukladno Zakonu o riznici u FBiH i Zakonom o vanjskom dugu FBiH i na osnovu konstatiranog stanja sukladno zakonskim propisima evidentiraju u Glavnoj knjizi Riznice.

Da se utvrdi opravdanost zaduženja po kratkoročnim revolving kreditima u iznosu od 9.000.000,00 KM kao i pripadajućih kamata i troškova upravljanja kreditima, odnosno da se na osnovu utvrđenog stanje donesu adekvatne mjere u cilju rješavanja istog, sukladno zakonskim propisima.

Da se izvrši uvid u dokumentaciju vezano za pozajmicu sa ESCROW računa i na osnovu toga poduzmu adekvatne mjere u pogledu reguliranja navedene obveze.

Da se izvrši uvid u dokumentaciju vezano za zaduživanje FBiH po kreditu za nabavku terminalnog prilaznog radara u iznosu od 7.000.000,00 KM, s tim da se uskladi sa zakonskim i podzakonskim aktima i da se isti u skladu sa Zakonom o Trezoru u FBiH evidentira u Glavnoj knjizi Trezora.

Da se zaduživanje i izdavanje garancija Federacije vrši sukladno Zakonu o budžetima/proračunima u FBiH, Zakonu o riznici u FBiH te Uredbom o uvjetima zaduživanja i izdavanja garancija Federacije, kantona, gradova, općina i institucija javnog sektora u FBiH, odnosno da odluku o zaduženju i jamstvu donosi Parlament sukladno iznosima i namjenama utvrđenim godišnjim proračunom.

3.6.4 Popis imovine, tražbina i obveza na dan 31.12.2003. godine

Zakonsku obvezu usuglašavanja stanja iskazanog u

knjigovodstvenim evidencijama sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom (inventurom) na dan 31.12.2003. godine, nije izvršio najveći broj korisnika proračuna, kako kod stalnih sredstava tako i tražbina, obveza i novčanih sredstava. Ovo nije samo konstatacija dana u izvješćima o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2003. godinu, već se isto konstatira kontinuirano iz godine u godinu (tri godine) i daju preporuke po kojima se ne postupa. Navedenom posebnu značajnost daje to da isto nije izvršeno upravo od strane korisnika proračuna koji raspolažu sa najvećom vrijednošću stalnih sredstava odnosno sa najvećim iznosom obveza i tražbina (Federalno ministarstvo obrane i Vojska FBiH; Ministarstvo unutarnjih poslova; Federalno ministarstvo financija; Carinska uprava; Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH; Federalno ministarstvo za pitanje branitelja, invalida domovinskog rata; Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva). Probleme vezano za usklađivanje stvarnog stanja, posebno stalnih sredstva, predstavlja ne usuglašenost pomoćnih evidencija sa Glavnom knjigom Riznice, koje su obvezni da vode korisnici proračuna, kao i ne postojanje pisanih procedura o evidentiranju i zaduženju opreme date na korištenje kako unutar samih korisnika tako i opreme date drugim korisnicima odnosno uzete opreme na korištenje (što je postala uobičajena praksa).

Evidencija nekretnina, na kojima federalna tijela imaju pravo raspolaganja, koju vodi Služba za zajedničke poslove organa i tijela FBiH nepotpuna je i ne sadrži relevantne podatke o pravu vlasništva nad imovinom tj. radi li se o imovini BiH ili FBiH. Revizijom se nije moglo potvrditi da su pokrenute aktivnosti vezano za donošenje propisa kojim će se utvrditi pravo vlasništvo nad imovinom koja pripada FBiH. Navedeno je bitno i iz razloga što bi se rješavanjem ovog problema (pravo vlasništva nad objektima) mogao dobrim dijelom riješiti problem smještaja federalnih organa i institucija, a samim tim i smanjiti troškovi unajmljivanja prostora i troškovi održavanja objekata.

Vezano za tražbine iskazane u Proračunu (tražbine evidentirane u Glavnoj knjizi Riznice na Proračunu kao organizacionoj jedinici), za koje je prethodnom revizijom dana preporuka za definiranje statusa ovih sredstava odnosno naplate istih, od strane Federalnog ministarstva financija formirana je Komisija za popis tražbina u Riznici sa ciljem utvrđivanja činjeničnog stanja. Navedena komisija je sačinila izvješća o izvršenom popisu, dana 04.04.2004. godine, a uvidom u isti konstatirano je da je samo iskazano činjenično stanje kao i da od strane Federalnog ministarstva financija nisu poduzete dalje aktivnosti, koje su se trebale poduzeti uzimajući u obzir značaj navedenih tražbina.

Uzimajući u obzir naprijed navedeno, kao i konstatirano u izvješćima o izvršenoj reviziji korisnika proračuna (kao i nalaze iz prethodnih revizija), ne možemo potvrditi da iskazana stanja stalnih sredstava, tražbina, novčanih sredstava i obveza u konsolidiranim finansijskim izvješćima na dana 31.12.2003. godine odražavaju stvarno stanje istih, odnosno da se od strane korisnika proračuna poduzimaju adekvatne mjere u cilju zaštite imovine, naplate tražbina kao i utvrđivanja i iskazivanja obveza sukladno zakonskim propisima, a na osnovu relevantne dokumentacije.

Potrebno je da se sukladno zakonskim i podzakonskim aktima vrši usuglašavanje stanja iskazanog u knjigovodstvenim evidencijama sa stvarnim stanjem utvrđenim popisom (inventurom), odnosno da se kontinuirano vrši usuglašavanje stanja iskazanog u pomoćnim evidencijama stalnih sredstva sa stanjem iskazanim u Glavnoj knjizi Riznice. Također je potrebno da se donesu pisane procedure o načinu evidentiranja i zaduženja opreme date na korištenje kako unutar samog korisnika tako i opreme date drugim organima i institucijama odnosno uzete opreme na korištenje.

Da se pokrene postupak za donošenje posebnog propisa o podjeli imovine između BiH i FBiH.

Da se po Izvješću Komisije za popis tražbina u Riznici, od strane Federalnog ministarstva financija, poduzmu potrebne aktivnosti u cilju utvrđivanja činjeničnog stanja i poduzimanja adekvatnih mjera u cilju utvrđivanja statusa i naplate istih .

---

4. ZAKLJUČNE KONSTATACIJE

Predmetno izvješće je urađeno na drugačiji način u odnosu na dosadašnju praksu pisanja istog s namjerom da se skrene pažnja na bitnu problematiku u radu državnih organa i organizacija odnosno institucija, a s ciljem davanja objektivnog i istinitog prikaza načina upravljanja, korištenja i potrošnje javnih sredstava, odgovornosti menadžmenta u javnoj administraciji kao i postupanje istog po preporukama danim prethodnim revizijama, te zaključcima Parlamenta.

Sagledavajući rezultate revizije financijskog poslovanja proračunskih korisnika za 2003. godinu, kroz dana revizijska mišljenja odnosno nalaze, može se zaključiti da su u poslovanju proračunskih korisnika i ove godine utvrđeni određeni propusti i nepravilnosti, kao i da se značajan broj istih kontinuirano ponavlja od početka rada revizije. Navedeno je evidentirano u izvješćima o izvršenoj reviziji svakog revidiranog proračunskog korisnika sa danim preporukama u cilju otklanjanja konstatiranih nedostataka. Vezano za zakonitost i transparentnost financijskog poslovanja kao i javne odgovornosti menadžmenta za zakonitost i efikasnost rada, konstatirano je da i u revidiranoj godini kao i prethodnim godinama nije uspostavljen adekvatan odnosno funkcionalan sistema internih kontrola, a što je imalo za posljedicu da se nisu provodili u cijelosti zakonski i podzakonski akti, kako u planiranju, izvršenju i nadzoru nad izvršenjem Proračuna FBiH za 2003. godinu, tako i u donošenju podzakonskih akata koji su se odnosili na izvršenje istog. Konstatirani propusti i nepravilnosti, koji se kontinuirano ponavljaju iz godine u godinu, najvećim dijelom odnose se na: izradu i donošenje proračuna; uravnoteženje proračuna; korištenja proračunskih sredstava samo za namjene koje su određene Proračunom i to do visine utvrđene u njegovom posebnom dijelu; uplatu i evidentiranje svih prihoda i rashoda preko JRT odnosno u Glavnoj knjizi Riznice; popisu imovine, tražbina i obveza, kao i zaduživanja FBiH. Vezano za konkretne nalaze, a uzimajući u obzir visinu sredstava koja su odobrena proračunom kao i konstatirane propuste i nedostatke revizijom (koji se kontinuirano ponavljaju), posebno ukazujemo na neadekvatan nadzor koji je trebalo da vrši Federalno ministarstvo financija nad korištenjem sredstava od strane Federalnom ministarstvu obrane, Vojsku Federacije i Federalnom ministarstvu za pitanje branitelja i invalida domovinskog rata, kao i nepotpunu zakonsku regulativu u oblasti ovih organa Federacije. Značajno je napomenuti i nedostatke vezane za zakonski regulativu u oblasti unutarnjih poslova, probleme u vezi vlasništva i podjele imovine

između Države i Federacije, kao i načina financiranja institucija čiji status nije riješen.

I ako je od ukupno 26 revidiranih korisnika proračuna za 8 dato nepovoljno mišljenje, što predstavlja određeno poboljšanje u odnosu na prethodnu godinu, treba naglasiti da je nepovoljno mišljenje dato korisnicima proračuna koji imaju bitan utjecaj na donošenje i izvršenje proračuna, te da su kod istih utvrđeni značajni propusti i nepravilnosti. Zbog navedenog, u cilju otklanjanja konstatiranih nepravilnosti, potrebno je da nadležni organi i institucije izvrše adekvatne analize i na osnovu istih poduzmu određene mjere u cilju otklanjanja grešaka i nedostataka kao i utvrđivanja odgovornosti menadžmenta.

Da bi se konstatirani nedostaci i propusti otklonili u što kraćem roku, prethodno je potrebno da korisnici proračuna odnosno menadžment istog, uspostave i razviju kontrole i na odgovarajući način ih implementiraju u radu sa uspostavljenim mehanizmom nadgledanja njihovog poštivanja, odnosno organiziraju takav sistem internih kontrola koji će osigurati efikasnu zaštitu imovine, sprečavanje i otkrivanje prijevara i grešaka, točnost i potpunost računovodstvenih evidencija i pravovremenog pripremanja pouzdanih finansijskih izvješća.

Smatramo, kao što smo naveli i u prethodnom izvješću, da je potrebno razvijati aktivan dijalog između Parlamenta FBiH (odbora) i Ureda za reviziju budžeta/proračuna u FBiH, sa jedne strane, te Parlamenta FBiH i Vlade FBiH, sa druge strane, kao i povećanje suradnje istih posebno kod donošenja i provođenja zakonskih i podzakonskih akata. Pored naprijed navedenog također je potrebno veće angažiranje Vlade FBiH, a posebno Premijera, zamjenika Premijera kao i Federalnog ministarstva financija, svako u okviru svoje nadležnosti, a sve u cilju povećanja efikasnosti, ekonomičnosti i efektivnosti korištenja javnih sredstava, odnosno dosljedne primjene zakonskih propisa.

Ured za reviziju budžeta/proračuna FBiH, kao neovisna revizijska institucija, u svom radu posebnu pažnju posvećuje između ostalog i okruženju u kojem korisnici proračuna rade i djeluju, kao jednom od elemenata objektivnog i istinitog sagledavanja stvarnog stanja poslovanja, a što je sadržano i u izvješćima o izvršenoj reviziji.

Zamjenik generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Mr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

s.r.

s.r.